

ESPAI D'OPINIONS**Nº173**
Juny 2012**Diana Borràs****Tècnica superior Gabinet
Tècnic (CCOO Balears)**

LA CRISI I EL TREBALL AL SECTOR PÚBLIC

Del conjunt de dades relatives al mercat laboral balear publicades l'any 2011 destaca el descens de la població ocupada assalariada al sector públic. El sector va experimentar una baixada del -6,1% amb una destrucció, en termes mitjans anuals, de -4.200 ocupacions. Les darreres dades disponibles de l'Enquesta de Població Activa (primer trimestre del 2012) ens mostren que l'ajust en l'ocupació del sector continua i que es fa extensiu al conjunt del país. Fins aquí uns fets que inqüestionablement indiquen que l'actual recessió en l'ocupació i l'increment més recent de l'atur s'explica en bona part per l'aplicació de les mesures destinades a reduir el dèficit global de les administracions públiques. Aquesta situació ha d'empitjorar en el curt termini si tenim en compte que el Reial Decret Llei 20/2011 de 30 de desembre de Mesures Urgents en matèria pressupostària, tributària i financera per a la correcció del dèficit públic suposa, entre d'altres, dues coses: limitar la taxa de reposició de persones ocupades a les diferents administracions públiques que es troben pròximes a la jubilació i negar la renovació dels contractes temporals, encara que s'ha d'assenyalar que no solament l'ocupació temporal sinó també la indefinida se veu sotmesa a processos d'ajust. Segons les estimacions de l'EPA del primer trimestre la nostra comunitat ha destruït en aquest darrer període anual un total de -12.800 ocupacions al sector públic de les quals el 80% són de tipus indefinit.

Des d'una anàlisi conjuntural del mercat laboral aquesta situació comporta riscos seriosos per quant suposa introduir de manera immediata més destrucció d'ocupació, fent-ho en una situació de crisi intensa i llarga on el curt termini té, com assenyala la OIT, repercussions estructurals profundes, es a dir que situen l'impacte d'aquestes polítiques en el mitjà i llarg termini i per tant en el nostre futur i de les noves generacions.

Amb independència de que sigui necessari dur a terme polítiques d'ajust pressupostari i limitar alguns excessos de les administracions així com actuacions encaminades a millorar els desajusts de les administracions públiques, sembla clar que les mesures destinades a reduir el dèficit de les administracions públiques s'estan aplicant d'una manera indiscriminada sense

tenir en compte per exemple la realitat del nostre mercat laboral, en el que l'atur de molt llarga durada s'estén entre una gran proporció de la població activa. L'atur de molt llarga durada ha crescut en el quinquenni 2008-2012 (dades del primer trimestre) en un desorbitant 1.521% al passar de les 1.900 a les 30.800 persones. Una realitat esgarrifosa que no pot més que empitjorar a mesura que es perdin llocs de feina.

L'impacte de les mesures polítiques associades a l'austeritat té a més altres conseqüències socials que caldria valorar de manera rigorosa atenent a tots els aspectes socials i econòmics, i no solament a aspectes parcials i de part que ens presenten una administració inútil i obsoleta de la qual es pot prescindir tant des d'un punt de vista individual com col·lectiu. En aquesta línia es troben també els arguments de les escoles de negocis que amb elaboracions d'informes de gran impacte mediàtic ens ofereixen una interessada demonització de l'administració pública acompanyada en molts casos d'un discurs individualista i individualitzant sobre els costos de la administració. Fa escassos dies per exemple, el diari El País publicava els resultats d'un estudi elaborat per una Business School on s'analitza el cost que l'any 2011 va tenir l'Administració pública per habitant, i on també s'analitza la despesa en funció de la població ocupada. Obvien a l'anàlisi que difícilment podríem de manera individual desenvolupar el conjunt de les actuacions de les administracions públiques dels quals ens beneficiem els ciutadans i ciutadanes i la nostra/seva economia. Tampoc ens diuen quin és el benefici per càpita de les polítiques educatives i sanitàries, entre les quals no hem d'oblidar les mesures i intervencions dintre del camp de la prevenció individual i comunitària, o quin és el benefici – també empresarial- que se'n deriva de l'actuació de les administracions en el desenvolupament de les diverses infraestructures relacionades amb l'aigua potable, l'energia, les comunicacions i el transport, les noves tecnologies o la salubritat per posar solament alguns exemples.

La interessada ocultació de la dimensió social amaga realitats que empenyen a part de la ciutadania a una valoració molt negativa tant de l'administració pública com dels seus empleats, ficant també en el sac de l'oblit o la indiferència abúlica la complexitat tècnica, científica i/o intel·lectual que caracteritza bona part de les actuacions desenvolupades pels efectius de les administracions públiques i que són tan necessàries per garantir una seguretat física, jurídica i institucional. En tot el més greu és que l'actual desenvolupament de les polítiques d'austeritat, amb la seva focalització sobre l'ocupació suposen un aprimament de l'estat social i una pèrdua de qualitat d'aquells serveis públics més relacionats amb la igualtat d'oportunitats, l'equitat, la prevenció de la vulnerabilitat social i la promoció social com són l'educació, la sanitat i els serveis socials. No se'ns ha d'escapar que del conjunt d'efectius de les administracions autonòmiques un 42% es correspon amb la docència no universitària mentre que les institucions sanitàries absorbeixen el 39,1% (Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, Boletín Estadístico del personal al Servicio de las Administraciones Públicas, julio 2011). La importància de l'ocupació en aquest dos serveis fa que les mesures relacionades amb l'ocupació tinguin un gran impacte negatiu que difícilment pot haver escapat als promotors de les polítiques d'austeritat.

Els fils argumentals del desprestigi de lo públic, i per tant de la sanitat i de l'educació pública, assenyalen la ineficiència de la gestió pública, o les condicions laborals dels empleats públics, que són presentades com a privilegiades i a costa dels altres treballadors/res sense tenir en compte la heterogeneïtat de l'ocupació pública, les seves funcions de servei, el seu nivell ocupacional o el fet que en l'actualitat i segons les estimacions de l'EPA, el 26% de l'ocupació pública balear és temporal, amb una taxa de temporalitat quatre punts percentuals superior a la del sector privat, el que indica que la precarietat de les relacions laborals afecta de manera estructural al conjunt dels sectors econòmics. En tot cas tampoc està de més defensar una ocupació de qualitat que a més comporti una qualitat en la prestació de serveis.

L'elevada taxa de temporalitat del sector públic, que no és una novetat, es pot veure intensificada amb les noves polítiques la qual cosa implica dotar a les administracions públiques d'una lògica dominada per la inestabilitat que necessàriament implicarà una pèrdua de qualitat i que ha de sumar-se als altres efectes més directes de les retallades i del RDL 20/2011 com són:

- La destrucció d'ocupació, que afavorits per la reforma laboral que les acompanya afecta també i com hem vist en el cas de les Balears a relacions laborals de tipus indefinit. A més les mesures afecten a la població jove, que és la que presenta taxes d'atur més elevades i més dificultats per accedir al mercat de treball. Segons les estimacions de l'EPA (dades nacionals) al conjunt del país el 7,3% de les ocupacions assalariades destruïdes en un any entre els i les joves són ocupacions públiques.
- Al focalitzar les retallades en l'àmbit laboral, de manera directa (acomiadaments o no renovació de plantilles) o indirecta (reduint la taxa de reposició), empitjoren les condicions laborals amb una sobrecàrrega de feina.
- Disminueixen les ràtios de personal per població atesa, el que necessàriament donarà lloc a una pèrdua de qualitat en els serveis públics, que serà com hem vist molt intensa en l'educació i la sanitat .

És cert que la defensa d'un estat del benestar i d'una administració pública de qualitat significa també ser conscients dels excessos, les deficiències i les ineficàcies a les que hauríem de fer front amb honestedat, valentia i rigor, però no ens hem d'enganyar: no assistim a processos de millora i/o d'ajust de les despeses per fer front a la baixada d'ingressos per part de l'administració, si no davant polítiques indiscriminades de retalls que suposen sobre tot tres coses: més atur al destruir ocupació, pèrdues de qualitat dels serveis de l'administració, en especial de l'educació i la sanitat i un increment de les desigualtats socials que suposarà sens dubte un enquistament creixent de situacions de vulnerabilitat i exclusió social.